

Rusland
een zeer beknopte geschiedenis

*

China
een beknopte geschiedenis

*

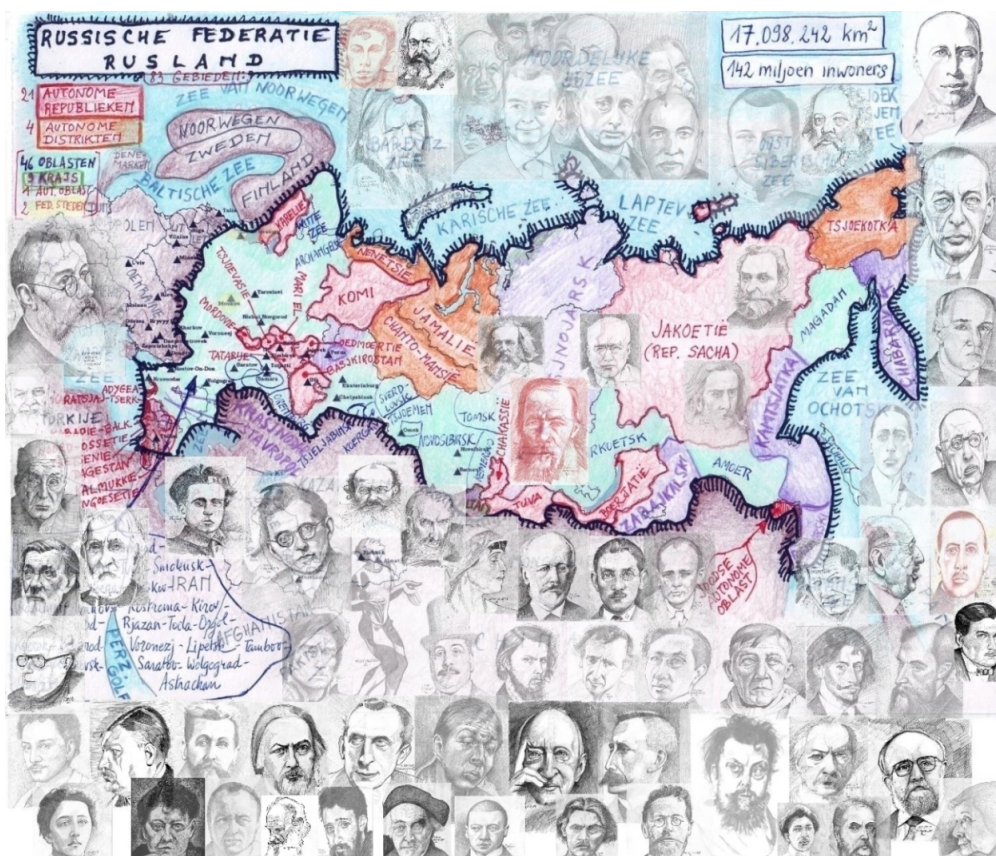
Jan Bauwens

D/2012/Jan Bauwens, uitgever

Rusland

- een zeer beknopte geschiedenis -

Rusland, het qua oppervlakte grootste land (Canada op nummer twee is half zo groot) ligt westelijk in Europa en oostelijk in Azië, waar het noordelijk aan de Verenigde Staten van Amerika (Alaska) grenst en zuidelijk aan Japan. En vergeten we niet de enclave Kaliningrad, gelegen tussen Polen en Litauwen.

In de tiende eeuw werden uit het Noorden afgezakte Vikingen door Oleg de Wijze verenigd rond Kiev en toen Vladimir de

Grote zich liet dopen in ruil voor de hand van de zuster van keizer Basilius II van Byzantium, was dat meteen de kerstening van Rusland.

In die tijd verscheen in de Blachernaepaleiskerk nabij Byzantium de Moeder Gods boven de gelovigen die zij ten teken van bescherming met haar 'pokrov' (wat wil zeggen 'sluier') bedekte en Rusland viert dit wonder van de Oosters-Orthodoxe Kerk nog steeds op 14 oktober. Naar dit feit heet de kathedraal op het Rode Plein in Moskou naast Basiliuskathedraal ook nog Pokrovkathedraal.

Die werd gebouwd door een nazaat van Dzjengis Khan, namelijk tsaar Ivan Vasiljevitsj (1530-1584), ook genoemd Ivan Grozny (de Verschrikkelijke), die zijn eigen zoon dood sloeg nadat hij eerst diens vrouw een miskraam had geslagen en die met dit bouwwerk zijn overwinning op de Tataren in Kazan vierde. Rusland werd door Ivan gevormd vanuit de staat Moskovië. Zijn opvolger, zijn verstandelijk gehandicapte zoon Fjodor, bouwde daar in 1564 een (in 1936 door Stalin gesloopte) kerk bij voor de relieken van de heilige

dwaas Vasili. In het Russisch worden de medeklinkers *b* en *v* onderling verwisseld; Vasilius is derhalve Basilius.

In 1613 kwamen na een troebele tijd de Romanovs (nazaten van Ivan Grozny) aan

de macht. Dit tsarengeslacht dat regeerde tot de revolutie van 1917, bracht orde en herstelde de orthodoxie. De Russische kerk seculariseerde, scheurde zich van de 'heilige' Byzantijnse af en werd de staatskerk, terwijl de zogenaamde 'oudgelovigen' vervolgd werden: tienduizenden werden geëxecuteerd.

Tsaar Peter de Grote maakte Rusland beroemd, Catharina de Grote - echtgenote van de zwakke tsaar Peter III die later

werd vermoord - was bevriend met de Verlichtingsfilosofen en Voltaire noemde haar 'de ster van het Noorden' wegens haar vrijheidsidealen. Maar de Franse Revolutie van 1789 schrok haar af en zij legde de vrijheid weer aan banden.

Napoleon viel Rusland binnen en verbood de handel met Engeland. Toen Rusland dit tenslotte verwierp, stuurde hij in 1812 een groot leger naar Moskou, maar de Moskovieten staken hun eigen stad in brand zodat Napoleons leger zijn voorraden verloor en zich moest terugtrekken. Dat gebeurde ingevolge plotse strenge vorst in de grootste ellende en anti-revolutionaire Russen (gesteund door de Pruisen en de Oostenrijkers) zaten het vluchtende leger na en trokken in 1813 zelfs Parijs binnen.

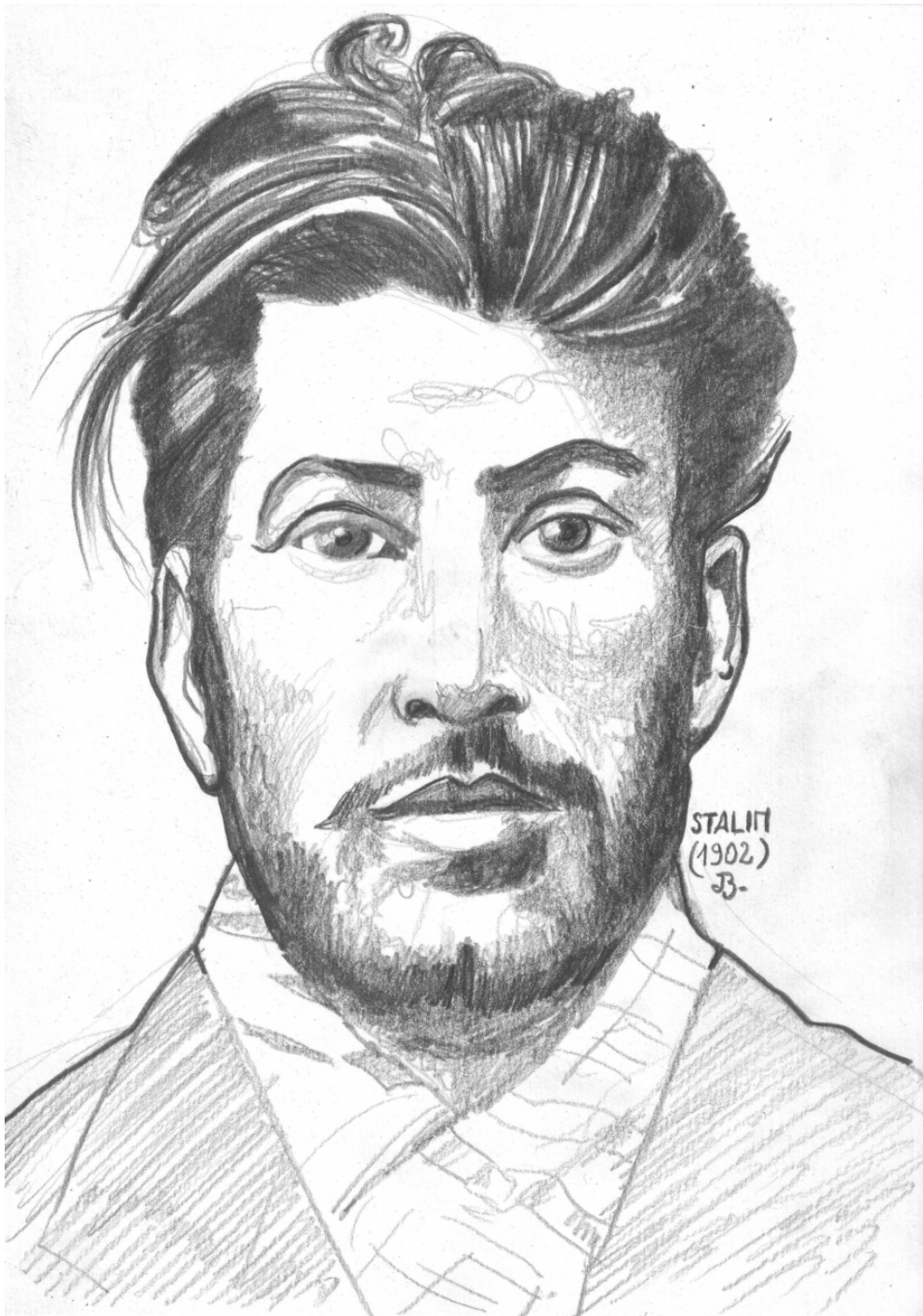
Tot ver in de negentiende eeuw (tot 1860) leefde de helft van de bevolking armoedig als lijfeigene in dienst van de adel. Tegelijk bloeide de Russische cultuur: de literatuur, de muziek en het ballet veroverden de wereld. Maar het volk kwam in opstand tegen de tsaren. In 1881 liet tsaar Alexander II het leven bij een bomaanslag door Alexandr Oeljanov, de broer van...

Vladimir Lenin. De volgende tsaar - Alexander III - werd nog repressiever uit angst. Nikolaas II zou de laatste tsaar zijn.

Grote verliezen in W.O.I wakkerden de volksopstanden nog aan en in 1917 pleeg-

den Lenin en de Bolsjevieten een staatsgreep. Op 17 juli 1918 werden de tsaar en zijn familie omgebracht. In de daarop volgende Russische Burgeroorlog (1918-1922) streden de communisten (Trotski's 'rode terreur') met de liberalen (de 'witten', monarchisten).

Vanaf 1922 was er dan de Sovjet-Unie. Lenin, Stalin en Trotski vochten om de macht, Trotski werd vermoord in Mexico. Stalin collectiviseerde de landbouw die een staatsaangelegenheid werd met kolchosen en sovchosen, maar dat systeem werkte niet: kleine boeren werden aan hun lot overgelaten en verhongerden, vaak in strafkampen. Drie miljoen Russen vluchtten hun land uit. Het socialisme werd immers opgedrongen, er was een 'Grote Zuivering', een ware heksenjacht met een netwerk van verklikkers. Stalin stelde de halve legerleiding terecht.

Ondanks de afspraak dat Rusland en Duitsland elkaar met rust zouden laten, viel Hitler in 1941 Rusland toch aan. 27 miljoen Russen sneuvelden in W.O.II, het merendeel burgers. In 1948 botste Stalin met Tito van Joegoeslavië en in 1953 werd Stalin vergiftigd.

Dan kwam een onbehouwen Chroesjtsjov aan de macht. Hij beschuldigde Stalin van massamoord. Solzjenitsyn kreeg de ruimte om de goelags aan te klagen maar alsnog werd de Hongaarse opstand van 1956 hardhandig onderdrukt en in 1961 verrees de Berlijnse muur. In 1962 leed Chroesjtsjov fel gezichtsverlies met de Cuba-crisis en in 1964 werd hij vervangen

door Leonid Brezjnev die de Praagse Lente van 1968 neersloeg en die in 1979 tegen China oorlog voerde en ook nog Afghanistan binnenviel. Hij overleed in 1982, Andropov regeerde dan twee jaar lang, gevolgd door Tsjernenko die al in 1985 stierf.

Het was tijd voor Gorbatsjov met zijn Perestrojka: Gorbatsjov ging met Reagan praten, ontspanning volgde, communistische regimes verdwenen alom, in 1990 viel de muur en werd Duitsland herenigd. In 1991 kwam de Russische Federatie in de plaats van de Sovjet-Unie.

Gorbatsjov moest aftreden, Jeltsjin verloor Tsjetsjenië in 1996 en regeerde door dankzij de steun van de nieuwe oligarchen, de bankiers, tot 1999. Sindsdien regeren Vladimir Poetin en Dmitri Medvedev.

Zij kregen, net zoals anderen elders ter wereld, af te rekenen met terreur. In 1999, in Moskou en ook elders in Rusland werden bomaanslagen de aanleiding tot de tweede Tsjetsjeense oorlog. In 2002 bestormden gewapende (islamitische) Tsjetsjenen het theater van Moskou en zij gij-

zelden bezoekers en eisten de terugtrekking van het leger uit Tsjetsjenië. Het werd een lelijke oorlog met talloze mensenrechtenschendingen, slachtoffers van verkrachtingen en landmijnen, en in een zich losrukkend Tsjetsjenië werd de sharia ingevoerd...

(8 april 2012)

China
een beknopte geschiedenis (°)

'Het porceleinen paviljoen'

(Li Tai Po)

*Midden in den kleinen vijver
Staat een paviljoen van grasgroen
En van melkwit porcelein.
Als een tijgerrug zoo welft zich,
Maanbeglansd, de brug van jade
Naar het groenwit paviljoen.
In het huisje zitten vrienden,
Fraai gekleed en drinken, praten –
Velen schrijven lenteverzen.
En hun zijden mouwen glijden
Achterwaarts, hun zijden mutsen
Zitten vroolijk in hun nek.
Op de stille kristallijnen
Oppervlakte van den vijver
Spiegelt alles wonderbaar.
De omgekeerde boog van 't brugje
Lijkt een halve maan. De vrienden,
Fraai gekleed, zij drinken, praten,
Alle staande op hun hoofden,
In het paviljoen van grasgroen
En van melkwit porcelein. (1)*

Wellicht werkt niets eerlijker en sneller om van een volksziel iets te zien te geven dan een mondvol frisse verzen. Ook al is ze meer dan duizend jaar oud: de poëzie van Li Tai Po klinkt altijd verrassend nieuw. Mystiek én epicuristisch weerspiegelt zij de schoon bezongen jade en de lente en de jeugd, de nostalgie, de onverbiddelijkheid van de tijd in fel contrast met de lenigheid der verzen en de behendigheid van fantasie. Grote kunst brengt de uitersten aldus samen in harmonieuze tegenstellingen, en zo ook de uitersten van de tijd: verleden en toekomst, herinnering, heimwee, verwachting, wanhoop, hoop.

In 2005 werden in China tanden van de Jianshi-mens gevonden die zowat twee

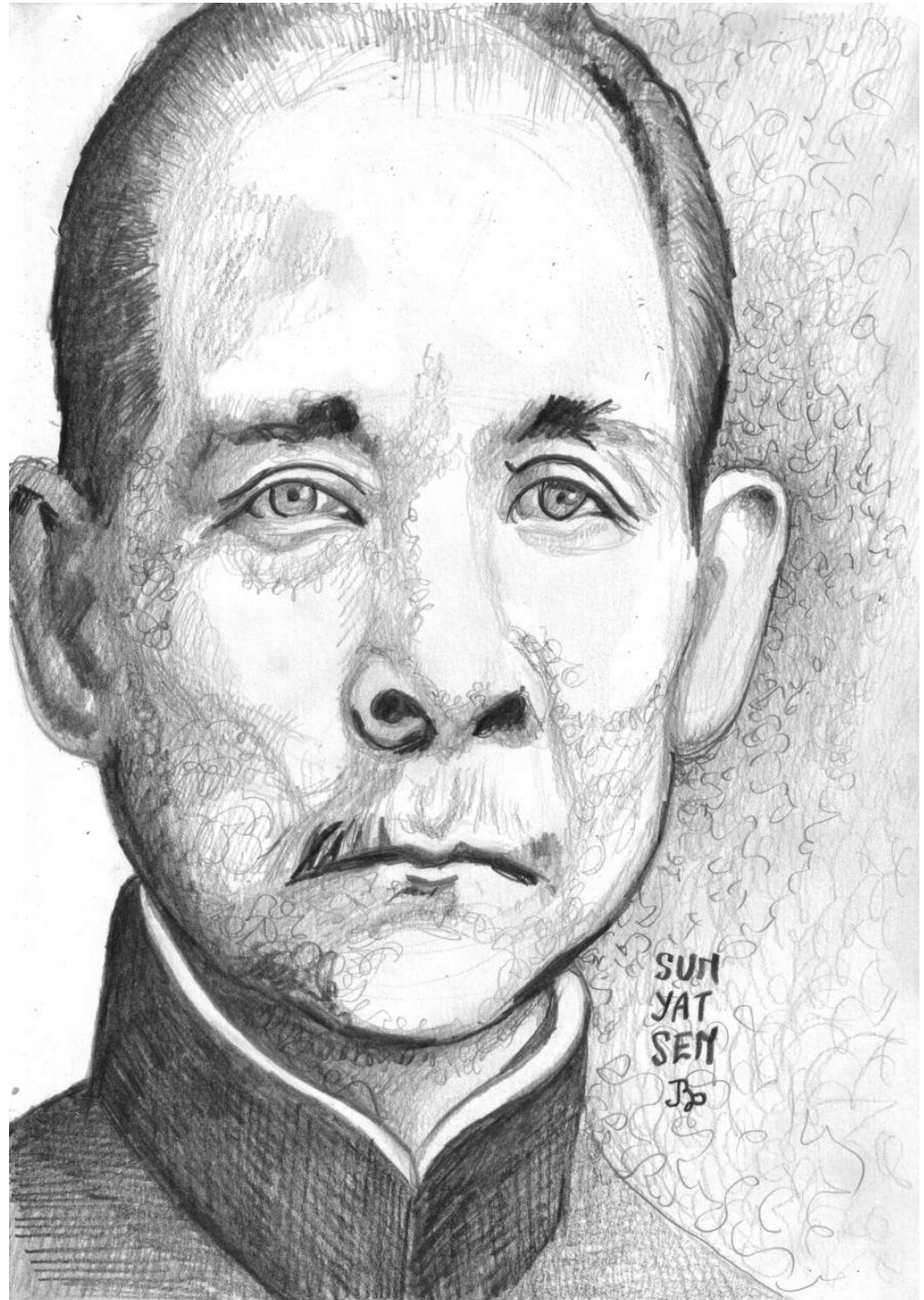
miljoen jaar oud moeten zijn. Van de beroemde Peking-mens, een homo erectus of een mens die rechtop begon te lopen, werden vijf schedels en ook kaakbeenderen gevonden die wellicht een miljoen jaar oud zijn. Zowat 6000 vóór Christus leefden langs de Gele Rivier al culturen die gierst verbouwden en die honden, varkens en pluimvee hielden. Afgezien van enkele tekens op aardewerk uit de 13de eeuw v.C. - het einde van de Shang-dynastie - zijn er pas eigenlijke geschriften vanaf de aanvang van het eigenlijke Chinese keizerrijk in 221 v.C.

Het *Chinese Keizerrijk* overspant de hele geschiedenis van het land van de rijzende zon... tot in 1911. Dan brak in Wuhan, in het hart van China, de Xinhai-revolutie uit onder leiding van Sun Yat Sen (Sun Zhongshan), die de Qing-dynastie deed vallen en in 1912 werd de *Republiek China* uitgeroepen, aldus vandaag een eeuweling.

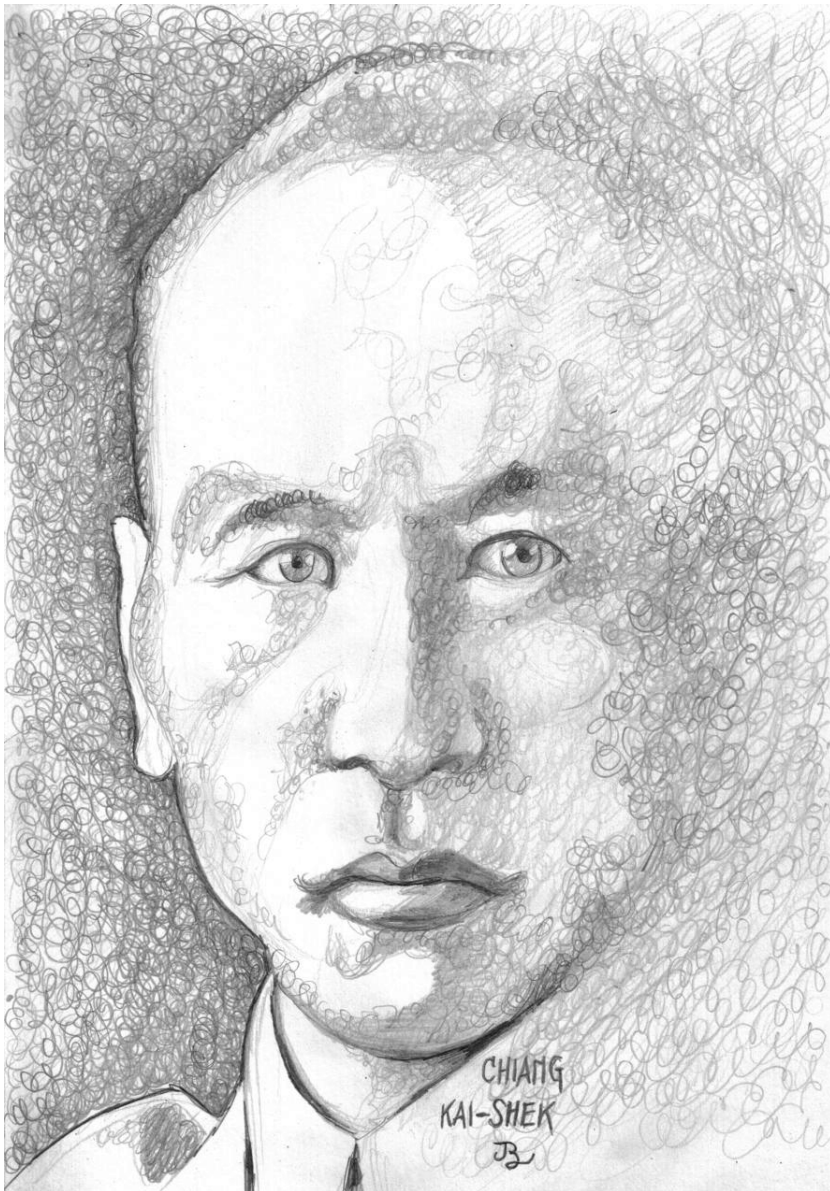
De poëzie van Li Tai Po is die van de rijke klasse, de gunstelingen van de keizer, maar een meerderheid van het volk had voor het componeren van lenteverzen he-

lemaal geen tijd. Sun Yat Sen (Yat Sen is eigenlijk een van zijn vele pseudoniemen die overigens niet overbodig bleken daar hij meermaals ternauwernood ontsnapte aan de klauwen van de vijand) was zelf een volksmens die geneesheer werd en hij behartigde de sociale zaak: hij wilde nationalisme, socialisme en democratie. In 1895 had hij al eens een opstand willen ontketenen, wat toen mislukte. Hij beschouwde het Westen en meer bepaald Amerika als model voor China en hij verspreidde die overtuiging via het christelijke netwerk waarvan hij deel uitmaakte. Later, na de oktoberrevolutie in Rusland (in 1917), riep hij de hulp in van de Russische communistenregering voor zijn partij, de Kwomintang of 'volkspartij', en hij kreeg militaire steun en veroverde ook Zuid-China. Maar onder de Russische invloed kleurde zijn partij zo rood dat het zijn opvolger Chiang Kai-Shek zeer tegenstond. Later scheurde de nationalistische Chiang zich met zijn volgelingen als de Republiek van China van het communistische China - de *Volksrepubliek China* - af, en zo splitste China zich in twee. Sun Yat Sen stierf plotseling in 1925. Hij

wordt nog steeds door alle Chinezen (communisten én nationalisten) als 'Vader des Vaderlands' erkend en aldus maakt hij China in feite weer één.

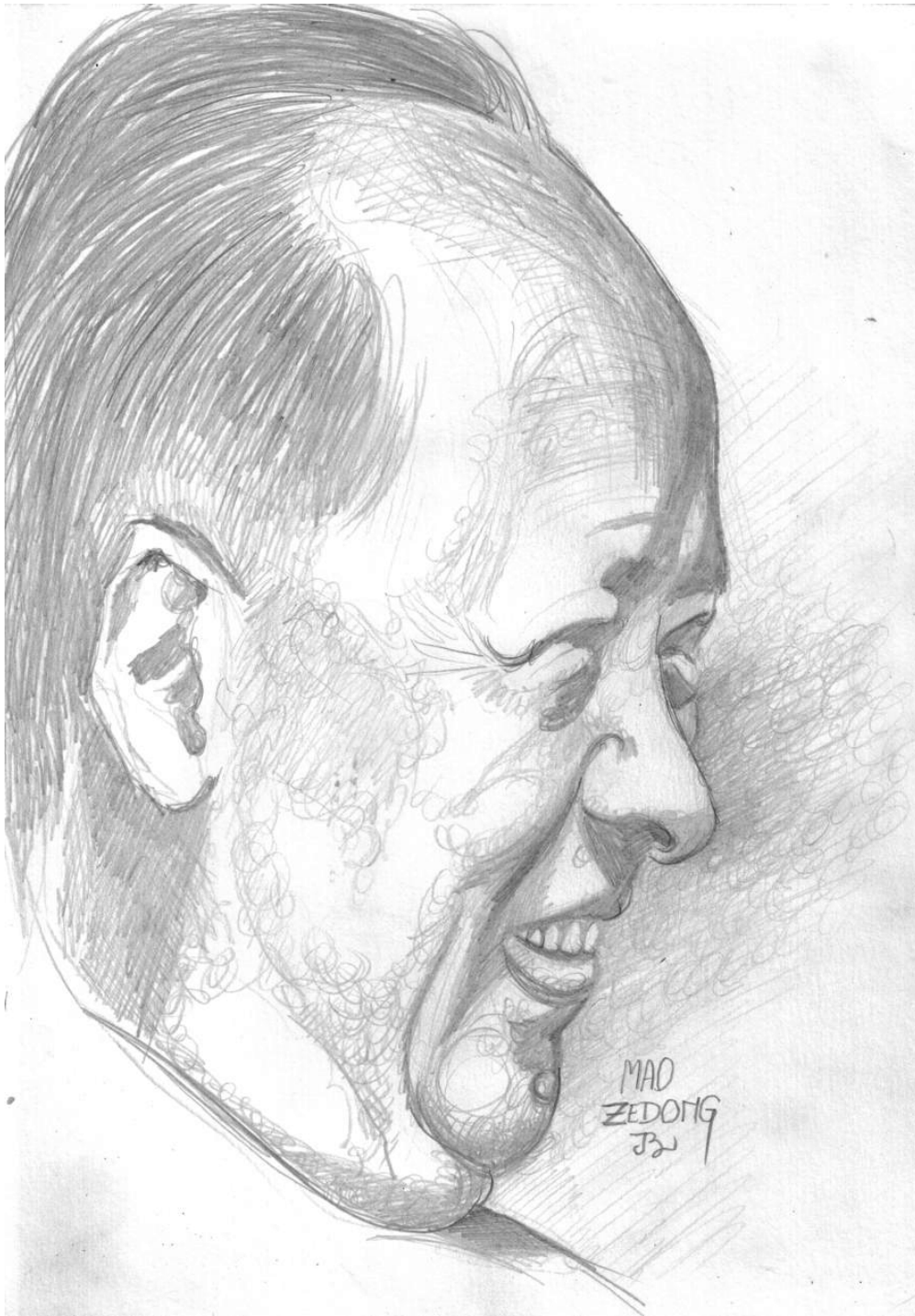

Chiang Kai-Shek kreeg een militaire training in Moskou in 1923 maar keerde in 1924 als overtuigd anti-communist naar China terug waar hij Sun Yat Sen na diens dood opvolgde. In 1928 brak hij met de communisten en hij ging hen zelfs vervolgen. Door zijn vrouw werd hij in 1930 methodistisch christen.

Van 1931 tot 1945 vormden de nationalisten (onder Chiang Kai-Shek) en de communisten (onder Mao Zedong) één front tegen de invallende Japanners maar in feite bevochten ze steeds meer elkaar en Stalin bewapende de communistische Chinezen tegen de nationalisten die in 1948 werden verslagen. In 1949 werd de Volksrepubliek China (het communistische China) gesticht. Intussen volgde Li Tsung-Jen de afgetreden Sun Yat Sen op die samen met 2 miljoen volgelingen naar Taiwan vluchtte, waar hij (in hoofdstad Taipei) de Republiek China (het nationalistische China) vestigde en in 1950 werd hij daar president met de steun van de V.S. Tot 1971 was de Republiek (Taiwan) het enige erkende China (met vandaag 23 miljoen inwoners). Pas daarna werd ook de Volksrepubliek China erkend (met nu 1,3 miljard inwoners).

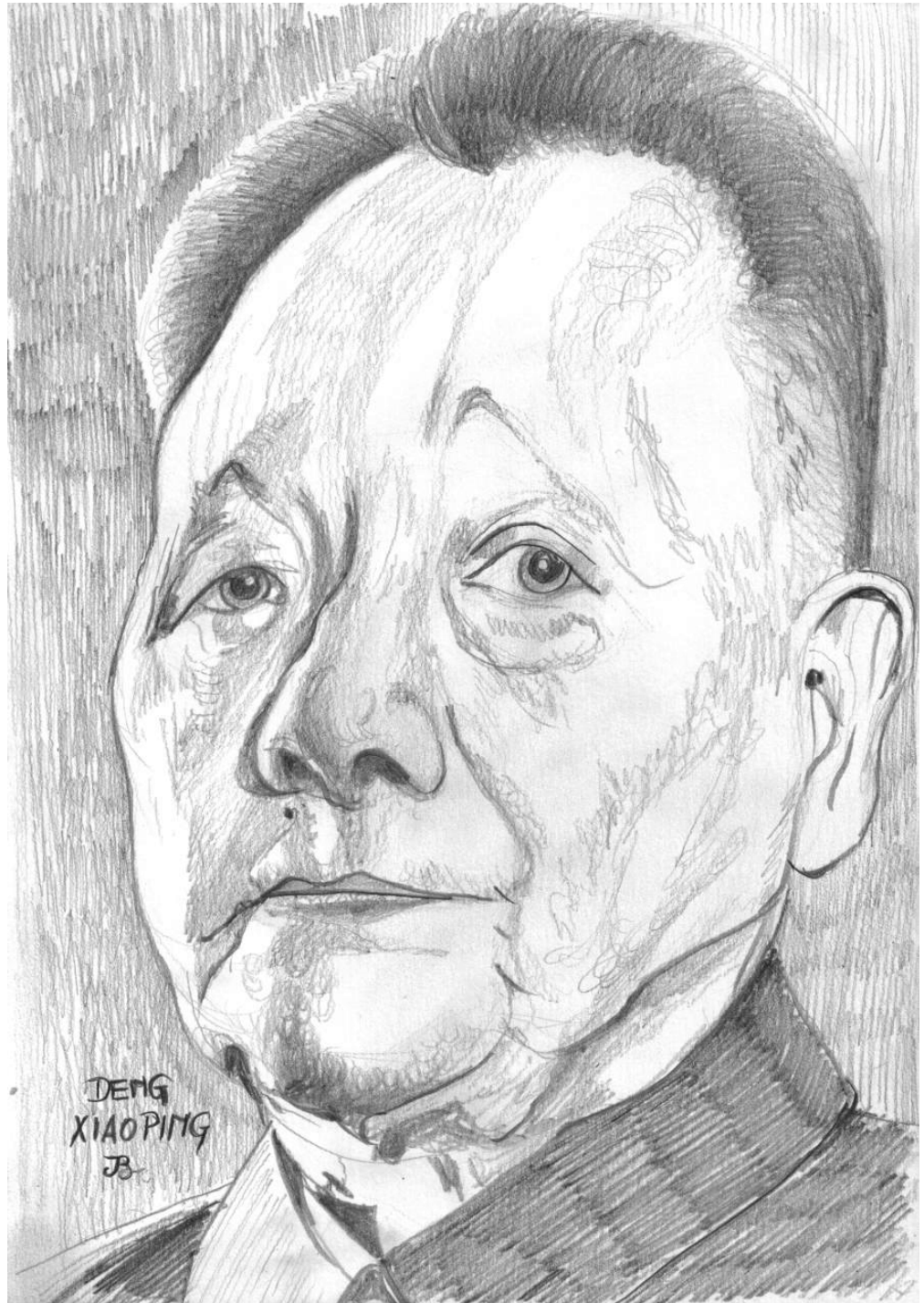
In 1975 overleed Chiang Kai-Shek, zijn zoon Chiang Ching-kuo volgde hem op en regeerde in Taiwan tot 1988. Na hem regeerden Lee Teng-hui (tot 2000), Chen Shui-bian (tot 2008) en Ma Ying-jeou (herkozen in 2012).

In de Volksrepubliek China werd Mao na zijn dood in 1976 opgevolgd door de pragmatische Deng Xiaoping die een staatskapitalisme invoerde dat China grote welvaart bracht. Na hem regeerden Jiang

Zemin (1993-2003) en Hu Jintao (2003-heden).

*

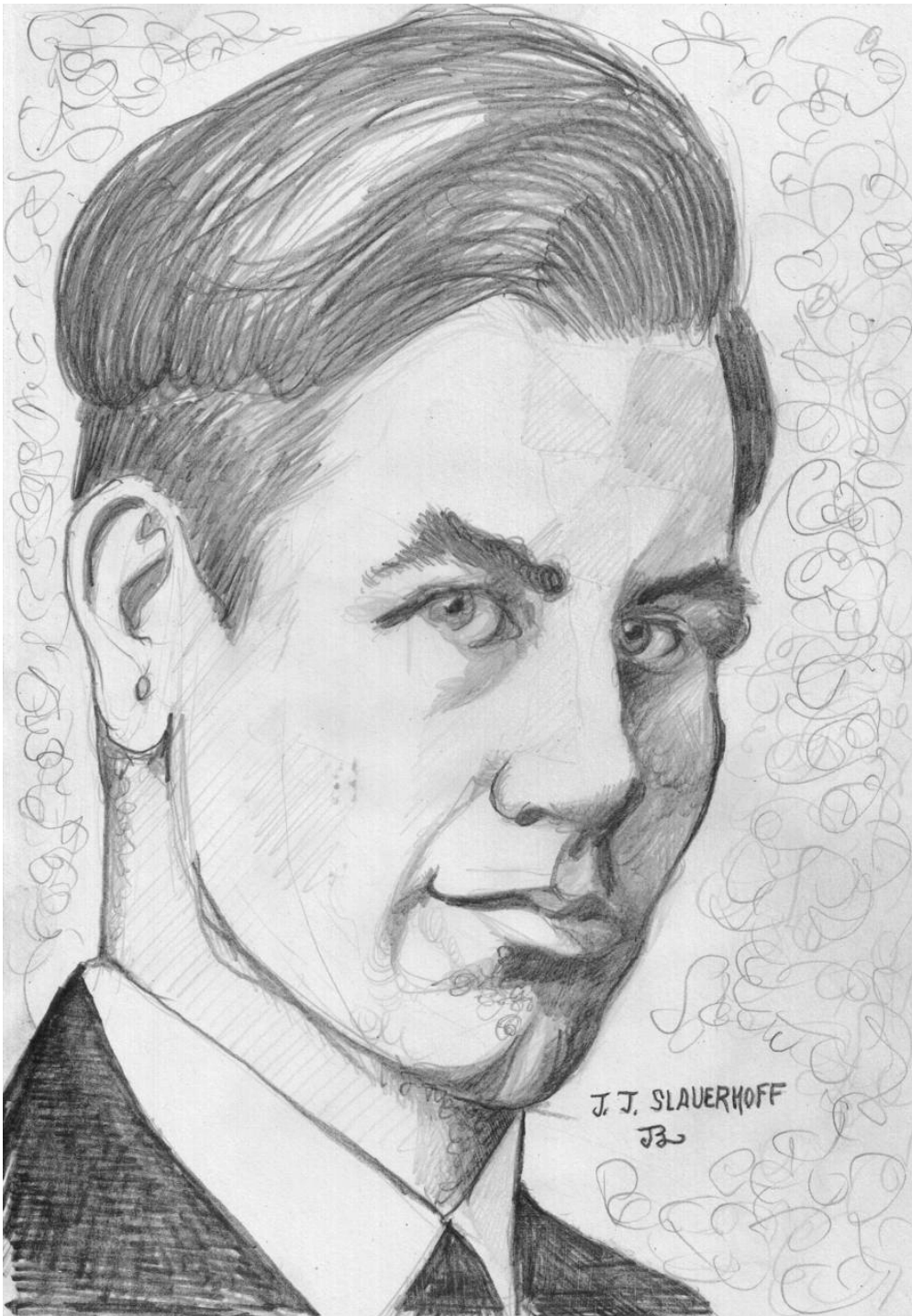
Sun Yat Sen wilde een China naar het voorbeeld van de Verenigde Staten, maar

het noodlot wil dat de oorspronkelijke bewoners van Amerika, *Indianen* zijn: geen mensen uit Indië afkomstig zoals Columbus verkeerdelijk geloofde toen hij in 1492 Amerika voor Indië hield, maar wel Chinezen. Heel lang geleden kwamen zij Amerika via het Noord-Westen dat aan het Noord-Oosten van Azië grenst, naar binnen en zo bevolkten zij dat continent totdat zij daar door Europese goudzoekers werden verdreven, gescalpeerd of in reservaten ondergebracht met gratis alcohol. En dat de Indianen echt Chinezen zijn, verraadt ons de Chinese poëzie, andermaal van Li Tai Po, met name in zijn drinklied, getiteld: *Alleen drinkend bij het licht van de maan*, zoals het vertaald is en ook herschreven door de grote Nederlandse dichter Jacob Slauerhoff. Deze arts, te groot om niet feitelijk te worden verstoten door de kleinburgerlijke Hollanders, werd scheepsarts en belandde aldus met de vloot in 't Oosten. Li Tai Po komt helemaal tot zijn recht en ook de dichterlijke wijsheid van de oude Indianen herkent men direct in deze enkele magische verzen:

Alleen drinkend bij het licht van de maan'
(J. Slauerhoff naar Li Tai Po)

*'k Verkeer in weelde tusschen de bloemen
met wijn,
Maar ook in armoe: drinkend zonder vriend.
De opkomende maan, mij zoo verlaten
ziend,
Wekt mijn schaduw, zoodat we met zijn
drieën zijn. (2)*

(8 maart 2012)

Noten:

(1) *Het porceleinen paviljoen* is een gedicht van de grote Chinese dichter Li Tai Po (ook wel Li Po of Li Bai genoemd) [701-761] in een vertaling van de Nederlandse Hélène Swarth (1859-1941) [in: *De chineesche fluit*, Meulenhof, Amsterdam 1922] die

gebaseerd is op de Duitse vertaling van de hand van Hans Betghe (1876-1946) [in: *Chinesische Flöte*], die op haar beurt steunt op de eerste vertaling [in: *Le livre de jade*] van Judith Gautier (1845-1917). Zie: http://www.tragevuur.com/nummer41-ontdekking.htm#_edn1 . Het gedicht heeft bij ons bekendheid verworven mede door het feit dat het, samen met nog andere verzen van Li Tai Po, werd opgenomen in Gustav Mahler's *Das Lied von der Erde* uit 1908-1909, dat in première ging na Mahlers dood in 1911 te München. (2) Dit gedicht werd aangetroffen in de nalatenschap van Slauerhoff (1898-1936). Het telde oorspronkelijk veertien regels, Slauerhoff reduceerde ze tot vier. Zie: http://www.tragevuur.com/nummer41-ontdekking.htm#_edn1 .

(°) Voor alle persoonsnamen en trefwoorden, zie ook *Wikipedia, o.m.:*

http://nl.wikipedia.org/wiki/Das_Lied_von_der_Erde

http://nl.wikipedia.org/wiki/Jiang_Zemin

<http://nl.wikipedia.org/wiki/China>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Deng_Xiaoping

http://nl.wikipedia.org/wiki/Christoffel_Columbus

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Taiwan>

http://www.hyperhistory.com/online_n2/people_n2/persons4_n2/litaipo.html

http://fr.wikipedia.org/wiki/Judith_Gautier

http://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Bethge

http://nl.wikipedia.org/wiki/Volksrepubliek_China

http://nl.wikipedia.org/wiki/Republiek_China

http://nl.wikipedia.org/wiki/Chiang_Kai-shek

http://nl.wikipedia.org/wiki/Sun_Yat-sen

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Xinhai-revolutie>
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Kwomintang>
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Tongmenghui>
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Japan>
[http://nl.wikipedia.org/wiki/Republiek_China_\(Taiwan\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Republiek_China_(Taiwan))
http://nl.wikipedia.org/wiki/Mao_Zedong
http://nl.wikipedia.org/wiki/Yuan_Shikai
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Mao%C3%AFsme>
http://nl.wikipedia.org/wiki/Communistische_Partij_van_China
http://nl.wikipedia.org/wiki/Geschiedenis_van_China
http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlanders_op_Formosa
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Shang-dynastie>
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Zhou-dynastie>
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Qing-dynastie>
http://nl.wikipedia.org/wiki/Chinese_oudheid
http://nl.wikipedia.org/wiki/Traditionele_Chinese_opvatting_over_de_oudste_Chinese_geschiedenis
http://nl.wikipedia.org/wiki/Chinees_keizerrijk

